

artistes

Hi ha un carrer al centre d'Olot, el de Macarnau, que conserva en part la fesomia de temps molt reculats. Està a tocar de l'església de Sant Esteve, i porta directament al fossar municipal, motiu pel qual es coneixia com el *carrer del cementiri*. En un costat hi ha la casa mare de l'orde de les monges del Cor de Maria, que fins fa poc tenia una paret robusta i alta que tapava els patis i horts del convent. Al davant hi ha uns edificis que han estat ocupats tradicionalment per artistes i artesans: hi havia hagut el taller d'imatgeria religiosa de Berga i Boada, on el mestre, a més, feia classes; després va ser l'estudi de Melcior Domenge, que igualment hi donava lliçons; l'estudi de l'escultor Lluís Curós; el taller de talla de l'Esquena, i el darrere dels terrissaires de can Buxó. Una part d'aquests espais és ara l'estudi de l'escultora Rosa Serra i Puigvert (Vic, 1944), amb qui hem estat parlant molta estona, junt amb el seu company Xavier Carbonell.

Rosa Serra

Escultora de cossos harmònics

JOAN SALA > TEXT I FOTOS
SALVADOR COMALAT > FOTOS

Encara que sempre li havia atret l'art, no va tenir ocasió de començar a practicar-lo fins als vint-i-sis anys, ja que va entrar a treballar als tretze, un cop acabat el comerç, en el negoci carni que la família tenia a Olot. El seu primer mestre de dibuix i pintura va ser Lluís Carbonell, i dos anys després ingressà a l'Escola de Belles Arts, on a més d'aquestes disciplines va aprendre gravat i ceràmica. Però era molt crítica amb els seus resultats.

Un fet essencial va ser l'exposició que van organitzar el 1973 uns amics de l'escultor Lluís Curós –que ja tenia vuitanta-set anys– a la galeria Les Voltes. A Rosa Serra li van encantar les terracotes que s'hi exposaven. Tocar el fang per donar-li vida li va semblar extraordinari, i va demanar a l'artista si podia anar al seu taller. No va tenir de seguida una resposta afirmativa, ja que Curós, a banda que era un home

gran i ja l'amoïnava força tot, era un solter solitari que gaudia del silenci i recolliment del taller, on feia una vida humil, quasi d'anacoreta, sense les comoditats que ja es consideren elementals. Rosa Serra recorda el fred que hi patia a l'hivern –no tenia vidres a les obertures– i les rates que s'hi passejaven. Però Lluís Curós era un bon escultor poc conegut i un home bo que havia treballat tota la vida, discretament, en els tallers d'imatgeria religiosa. Sense haver fet mai classes, va ser per a Rosa Serra el seu mestre, i en té un record extraordinàriament afectuós, com el d'un avi que ensenya amb amor tot el que sap. Ell li va deixar que treballés primer copiant una escultura seva, després fent grups de figures, i li va donar sempre el consell i la llibertat per modelar al seu aire. Quan Rosa Serra descobrí l'obra de Henry Moore, que a Curós no li agradava, en va que-

Dona universal. Bronze. 100 x 103 x 45 cm.

dar tan profundament admirada que la seva obra va fer un gir i, amb tot, el mestre li va respectar sempre l'opció escollida, que en res s'assemblava al seu treball.

Lluís Curós havia estat un bon retratista, i per tant al seu estudi hi anaven els models a posar; moltes vegades ell els regalava la peça amb l'única condició que en fessin un bronze. Així, el mestre se sentia satisfet de passar el seu treball per una tècnica perdurable, sense cap interès econòmic, una mostra del tarannà després de l'escultor. Rosa Serra va aprendre'n la tècnica del retrat, i la primera obra que li van encomanar va ser un bust de Henri Dunant, fundador de la Creu Roja, per a uns jardins d'Olot, el 1975. Va ser la data inicial d'un recorregut que l'ha portat a fer obra pública per mig món. Té monuments en diverses capitals de

*> Confessa que
mai ha volgut
fer obra per a
unes elits sinó
per a molta gent,
que tothom s'hi
pogués sentir
interessat*

la península, algunes en espais significatius, i la seva obra està escampada per Lausana, Seül, Kuwait, Lillehammer, Mònaco, Singapur, Rio de Janeiro, Beirut, Bonn, l'Havana, Nagano, Beaverton, Nova York, París, Moscou, Zúric... i encara em deixo llocs.

Ha visitat museus i diferents països, ha estudiat l'obra de molts artistes i ha conegut gent molt diversa –de crítics a artistes, d'historiadors a escriptors de tots els colors i tendències–, però considera que la seva formació bàsica va ser l'etapa de treball al taller amb Lluís Curós, el contacte amb ell i també amb els diferents retratats: uns de superbs, uns altres d'encantadors, uns de sorreguers tornant de tot –com Josep Pla, que esmenta l'escultora en diversos textos–, uns altres –com el mateix Curós– d'interessats per tothom. La figura de qui hauria pogut ser el seu avi la té idealitzada.

Confessa –mai no ho havia dit– que la seva voluntat no ha estat fer obra per a unes elits, per a unes minories, sinó per a molta gent, que tothom s'hi pogués sentir interessat; un repte que no és fàcil d'assolir.

Golf. Bronze. 127 x 45 x 30 cm.

L'athlète qui est une sculpture vivante

«Le sport doit être envisagé non seulement comme un créateur d'art, mais aussi comme une occasion de réaliser des œuvres d'art. Il engendre la beauté car il crée l'athlète qui est une sculpture vivante»

PIERRE DE COUBERTIN

Rosa Serra va conèixer l'advocat David Moner, actual president de la Unió de Federacions Esportives de Catalunya, en una exposició. Després de veure l'obra i interessar-se pel seu treball, Moner li proposà un projecte que ha estat emblemàtic per a l'artista: fer una col·lecció de 22 escultures dels esports olímpics, una idea que l'advoca-

> *No hi deu haver cap altre escultor que estigui tan ben representat en la via pública del país*

cat feia temps que madurava i que no havia fet mai ningú.

Era un repte important, ja que l'escultora s'havia d'introduir en un món, l'esportiu, amb vint-i-dues modalitats, que desconeixia. Però ho va tirar endavant a partir de l'any 1984, fent molts croquis i esbossos, estudiant les figures humanes i els seus moviments, l'eurítmia de l'esport, experimentant i treballant intensament.

Els seus models resultaven sòlids i rotunds, amb racons buits i torsions que recorden el seu admirat Moore. Les obres de Rosa Serra sempre tenen una gran estabilitat, prescindint de la postura, ja que sovint les cames són robustes, sense restar harmonia al moviment del cos.

Entretant Joan Antoni Samaranch, president del COI, va tenir referències d'aquest treball i va voler conèixer l'obra i l'escultora, a qui va encoratjar a continuar en la temàtica. Finalment, Rosa Serra va presentar tota la col·lecció d'escultures el 1987, al Palau de la Virreina de Barcelona. Es va fer un tiratge inicial de nou exemplars de cada figura, numerats i signats, i David Moner va fer donació a Joan Antoni Samaranch d'una col·lecció completa -li va lliurar totes les peces numerades amb l'1-. La sèrie, titulada *Suite Olympique*, es presentà aquell mateix any a l'antic Museu Olímpic de Lausana, i després les obres s'incorporaren a la seu del COI, on hi ha obra, entre altres, de Rodin, Miró, Calder o Moore. Era un reconeixement molt important.

La relació de Rosa Serra amb l'esport i el COI ha estat constant els anys posteriors. Més endavant li va encarregar cinc escultures noves dels esports d'hivern, i després les dels nous esports que es van anar incorporant als olímpics, de manera que actualment ja són 41 els esports representats. Amb motiu dels Jocs Olímpics

El mar. Bronze. 64 x 34 x 25 cm.

de Barcelona va fer una escultura a l'Anella Olímpica, una gran peça de marbre de Carrara al Centre d'Alt Rendiment Esportiu de Sant Cugat. També va fer el monument a la XXV Olimpíada, prop d'Empúries. És, així mateix, autora d'escultures relacionades amb l'olimpisme escampades per diferents seus d'arreu del món. Ha fet l'escultura *Dona i esport*, model d'un guardó que el COI lliura anualment a una dona de cada continent que hagi destacat en aquesta modalitat. Fa també anualment una escultura commemorativa de *l'Esport com a responsabilitat social*. Darrerament el comitè olímpic xinès s'ha interessat per la seva obra, i té propostes importants a realitzar en aquest país.

Mentrestant ha fet moltes altres escultures per encàrrec, com queda a

> Els jocs d'espivals i contraespivals, de drippings, els cercles i certes formes cinètiques ens guien cap al pensament dels perquès i els coms

bastament il·lustrat en els llibres i catàlegs que s'han publicat de la seva extensa obra. A les nostres comarques, a més de les diverses escultures d'Olot, té obra a Girona, Ribes de Freser, Salt, Figueres, la Vall d'en Bas, Vilademuls, les Preses, Sant Joan les Fonts, Empúries, Roses, Peralada, Platja d'Aro, Pals, Torroella

> La seva producció és monumental i el seu nom està entre els dels escultors reconeguts a nivell internacional

de Montgrí, Lloret, i segurament me n'oblido d'alguna. No hi deu haver cap altre escultor que estigui tan ben representat en la via pública del país.

Ha treballat amb bronze i amb pedra, sobretot marbre i granit, però li agrada experimentar amb diversos materials, com els polièsters, la fibra de vidre o el pòrtland, i veure el seu comportament amb el pas del temps.

La seva producció és monumental, quantitativament i en alguns casos en grandària, i el seu nom està entre els dels escultors reconeguts a nivell internacional. Una fita difícil d'assolir.

Joan Sala i Plana és historiadore de l'art.

Looc. Bronze. 58 x 34 x 25 cm.